

"Ey nefs-i emmare! Eğer evamire imtisal dairesinden çıkarsan, ya herkesin ayağını öpercesine mûraat ve ihtiram etmeye mecbur olursun. Ve ya ehemmiyet vermeyerek 'zalim-i ale'l-küll" olacaksın." cümlelerini açıklar mısınız?

"Ey nefs-i emmâre! Niçin kendini hariç tevehhüm ediyorsun? Eğer evâmire imtisal dairesinden çıkarsan, ya herkesin ayağını öpercesine mûraat ve ihtiram etmeye mecbur olursun. Veya ehemmiyet vermeyerek 'zâlim-i ale'l-küll' olacaksın. Bu yük ağırdır, taşıyamayacaksın, en iyisi, ecnebî olan şirki terkle mülküllahın dairesine gir ki, rahat edesin. Ve illâ, sefineye binip yükünü arkasına alan ebleh adam gibi olacaksın."(1)

Allah'a iman etmeyen, ibadet dairesinden çıkan, bütün kainata ve sebeplere köle ve dilenci durumuna düşer. Sebeplerin karşısında, imandan gelen tevekkül ve teslimiyet olmadığı için, sürekli titreyip korkar. Bir kuyruklu yıldız dünyanın yakınından geçse, **"Acaba şu serseri ve tesadüfen dolaşan yıldız, hanem olan dünyama çarpıp harap mı edecek?"** diye telaşa ve endişeye kapılır. Halbuki her şeyin tedbir ve dizgininin Allah'ın elinde olduğunu ve menfaat ve zararın ondan olacağını bilen birisi, o yıldızın karşısında titreyen bir korkak durumuna düşmeyecek.

Bu bakış açısı, kainatı ve varlığı düşünmek, üzerinde kafa yormak ve insanların dertleri ile dertlenmek şeklindedir ki, böyle bir kafir, bütün kainatın yükünü ve ağırlığını beline yükler ve hayat ona çekilmez bir azap şekline dönüşür.

Diğer taraftan kainatta olan bitenlere kafa yormayarak, sadece nefsinin hevesleri peşinde koşan ve insanlara karşı acıma ve dertlenme kaygısı taşımayan, her hâlinde zalim olan kâfirler de vardır. Bu kâfirin hayat profilinde acımak, diğerkâm olmak, yardımlaşmak gibi insani vasıflara yer yoktur. Her şeyi nefesine feda edebilecek kadar zalim ve acımasızdır. Bu tip kafirler de hayattan tam lezzet alamaz. Zira ölüm, fena, akıl gibi kavramlar onun hazır lezzetini bozar, ona hayatı acılaştırır.

Öyle ise hem dünya hayatında hem de ahiret hayatında mutlu ve bahtiyar olmanın tek yolu, Allah'a iman ve ibadet etmektir. Bundan başka çıkar yol yoktur.

(1) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Zerre.](#)